

Zadeva: Zapisnik 71. redne seje Sinteze-KCD in NS-SVS

Seja je potekala preko elektronskih medijev v četrtek, 4. julija 2024 med 17. in 17.50 uro.

V skladu z dogovorom na prejšnji seji je bil organiziran pogovor predstavnikov manjših strank in civilno-družbenih gibanj na temo: Kako doseči uveljavitev kombiniranega volilnega sistema (ne samo vnos preferenčnega glasu v sedanji zakon)?

Razprava je pokazala, da Vlada očitno spet prehitava stroko: pogovarja se s političnimi strankami o eventualnem soglasju za vgraditev preferenčnega glasu, ne da bi prej razčistila vprašanje, za kakšen preferenčen glas sploh gre (neobvezen ali obvezen) in kakšne posledice lahko ima predvidena ukinitve volilnih okrajev. Ta namreč sproža vprašanje, ali ostati pri sedanjem številu volilnih enot (osem), kar bi pomenilo nove težave za volivce, saj bi volilne liste vsebovale po enajst kandidatov za vsako kandidatno listo.

Druga možnost je, da se poveča število VE na število, s katerim je brez ostanka deljivo v Ustavi določeno število poslancev (90 – 2, torej 88). To daje možnost, da število enot povečamo na 11, 22 ali 44; vse ostalo se ne izide brez ustavne spremembe (povečanje števila poslancev). V vsakem primeru pa povečanje števila VE zahteva novo opredelitev VE, kar pa je bilo doslej za DZ kvadratura kroga. Upravičeno dvomimo, da jo je sedanji DZ sposoben rešiti v razpoložljivem času do naslednjih volitev.

Pri tem pa je bilo v razpravi posebej poudarjeno, da uvedba zgolj preferenčnega glasu ne zadeva bistvenega vprašanja: kako demokratizirati sedanjo zakonodajo, da bi bila tudi Civilna družba (državljeni, volivci) pod enakimi pogoji vključena v procese postavljanja svojih kandidatov, ki bi imeli realno možnost izvolitve. Raziskovanje, kako so to izvedle druge družbe, je dalo en sam možen odgovor: to je mogoče storiti le tako, da omogočimo, da se del poslancev voli neposredno v VO po dvokrožnem večinskem volilnem principu, torej v sistemu dveh volilnih glasov. Vse ostalo pomeni ohranjanje absolutne dominacije političnih strank in s tem strankokracije. Ukinitve VO brez dodatne uvedbe takih neposrednih volitev polovice poslancev lahko povzroči koncentracijo poslancev iz urbanih centrov in »politično opustošenje« podeželja.

Na nujno demokratizacijo volilnega sistema pa je vezanih še nekaj drugih vprašanj (ki jih Vlada očitno ne želi slišati, saj njeni predstavniki vztrajajo, »da naj ne bi prihajali z dodatnimi predlogi«). To so predvsem naslednja vprašanja:

- Upoštevanje domicila;
- Dvig ženske kvote na 40 %;
- Uvedba javne »predstavitvene izkaznice« za vse kandidate s predvidenim kaznovanjem zavajajočih oz. neresničnih podatkov;
- Podrobnejša opredelitev pasivne volilne pravice;
- Ureditev obveznega odvzema imunitete poslancev, možnost zamrznitve mandata, ukinitve mandata (tudi odpoklic), itd.;
- Ter nekatera druga vprašanja, obravnavana v predlogu celovitega kombiniranega sistema.

Ker je jasno, da vlada vztraja pri predlogih, ki problemov ne rešujejo in ne pomenijo demokratizacije volilne zakonodaje, se moramo predstavniki CD organizirati in zahtevati:

- Ustanovitev politično-strokovnega organa (komisije, nacionalnega sveta, i.p.) na tripartitni podlagi (predstavniki stroke, političnih strank in CD), ki bo pripravil celovit predlog novega sistema;
- Drugi referendum o vsebini novega zakona, saj imajo legitimnost za tako odločitev le državljani, ne politične stranke same.

Da bi se lahko ustrezno pripravili za uresničitev teh zahtev, je smiselno organizirati ZBOR DRŽAVLJANOV ZA UVEDBO KOMBINIRANEGA VOLILNEGA SISTEMA. S pripravami moramo pričeti takoj.

Zapisnik pripravil Emil Milan Pintar